

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi

Sinan Bayat*

Makale Geliş Tarihi:31/01/2025

Makale Kabul Tarihi:23/06/2025

DOI: 10.35675/befdergi.1630470

Öz

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının ve bu algıların cinsiyet, medeni durum, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, eğitim verilen engel grubu ve görev yapılan okul/kademe/sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nicel yöntemlerden tarama modeliyle yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Malatya'daki özel eğitim devlet okullarında görev yapan 197 öğretmen, örneklemini ise basit (seçkisiz) örnekleme yöntemi ile belirlenen 128 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada, Di Giunta vd. (2010) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması ile güvenilirlik-geçerlik çalışması Akın ve Başören (2015) tarafından yapılan "Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin empatik ve sosyal öz-yeterlik algıları yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğretmenlerin empatik ve sosyal öz-yeterlik algıları ile cinsiyet, medeni durum, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve eğitim verilen engel grubu değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Görev yapılan okul/kademe/sınıf değişkeninde ise öğretmenlerin empatik öz-yeterlik algılarında anlamlı farklılık bulunmazken, sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, özel eğitim sınıf öğretmeni, empatik ve sosyal öz-yeterlik

Investigation of Special Education Classroom Teachers' Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy

Abstract

The objective of the present study was to ascertain whether there were any statistically significant differences in the perceptions of empathy and social self-efficacy among special education classroom teachers according to gender, marital status, age, professional seniority, educational status, disability group taught, and school/grade/class level. The study was conducted using a quantitative survey model. The population of the study consisted of 197 teachers working in special education state schools in Malatya during the 2023-2024 academic year, and the sample consisted of 128 teachers selected using simple (non-selective) sampling. The study utilised the 'Perceived Empathetic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy Scale' developed by Di Giunta et al. (2010) and adapted into Turkish, with reliability and validity

*Millî Eğitim Bakanlığı, Malatya, Türkiye, sinanbayat44@gmail.com, ORCID: [0000-0002-5240-4774](https://orcid.org/0000-0002-5240-4774)

Kaynak Gösterme: Bayat, S. (2025). Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(47), 1166-1189.

studies conducted by Akin and Başören (2015). The findings of the study indicated that teachers exhibited elevated perceptions of both empathic and social self-efficacy. The study revealed no significant differences between teachers' perceptions of empathic and social self-efficacy and the variables of gender, marital status, age, professional seniority, educational status, and the disability group being taught. In the school/grade/class variable, no significant differences were found in teachers' perceptions of empathetic self-efficacy. However, significant differences were found in their perceptions of social self-efficacy.

Keywords: *Special education, special education classroom teacher, empathic and social self-efficacy*

Giriş

Toplum içinde yaşamının bazı kuralları vardır. Bu kurallar hem toplum yaşamını düzenler hem de insanların toplum içerisinde daha rahat yaşamasını sağlar. Bu durumun yanında insanların kendi içerisinde edinmesi gereken yeterlikler de bulunmaktadır. Farklı farklı yeterliklerin önem sırası araştırmacılara göre farklılık gösterse de bu yeterliklerin ön sırasına empatik öz-yeterlik ve sosyal öz-yeterlik kavramları da koyulabilir. Empati yapmak ve sosyalleşme, çeşitli meslek gruplarında eylemsel olarak farklılık gösterir, fakat hitap ettiği kesimlerin çeşitliliği açısından öğretmenlik mesleğinde ayrı bir önem taşımaktadır. Öğretmenlik, farklı aile yapılarından gelen öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşüncelerini anlayarak onların yaşam şartları ile doğruyu birleştirebilen bir meslektir. Bu durumun yanında öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin, konum itibarıyla çevresiyle aktif iletişim kurması, iletişimi devam ettirmesi ve yönetmesi gerekir. Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin, genel öğretmenlik davranışlarından biraz daha öznelleşen bir yapısı vardır. Bu öznelleşen yapı, hizmet verilen özel gereksinimli öğrencinin engel türüne, öğrencinin ailesinin psikososyal durumuna, öğretmenin görev yaptığı okulun eğitim kademesine ve türüne ve özel eğitim sınıf öğretmenin duygu durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

Özel eğitim öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasında stresi en fazla olan branş olduğu söylenebilir. Bu durumun nedeni özel gereksinimli öğrencilerle beraber yapılan etkinliklerin, gelişim seviyesi tipik olan akranlarına göre daha fazla zorluk barındırması; özel eğitim sınıf öğretmenlerinin ise daha fazla sabır ve öz veri göstermesiyle açıklanabilir (Girgin & Baysal, 2005). Özel eğitim sınıf öğretmenleri öğrencilerine yönelik etkinlik planlarken hizmet öncesinde ve hizmet içinde aldıkları yeterlikleriyle eğitim yapmaktadırlar. Özel eğitim sınıf öğretmeni ne kadar çok eğitim aldıysa, sahip olduğu yeterlikleri o kadar çok ve yeterliklerine ne kadar inanıyorsa öz-yeterliği de o kadar yüksek demektir. Öz-yeterlik kavramı, davranışçı kuramların deneysel yönden çok katı kuralları ve bazı temel prensipleri, insan davranışlarını açıklamada yetersiz kalması nedeniyle, Bandura tarafından bu duruma bir çözüm olarak geliştirilen sosyal-bilişsel öğrenme kuramı içerisinde yer almaktadır (Bayrakçı, 2007). Sosyal-bilişsel öğrenme kuramı davranışın bilişsel yönden tasarlanması sadece

iç psikolojik unsurlar tarafından değil, aynı zamanda sosyal çevre tarafından etkileşimle oluştuğunu savunmaktadır (Gözüm & Bağ, 1998). Sosyal-bilişsel öğrenme kuramında, insan davranışları kişisel özelliklerin, davranışların ve çevrenin aktif ve karşılıklı bir ilişkisi sonucunda oluşur (Teke & Özkılıç, 2016). Bu karşılıklılık ilkesiyle model, bireylerin davranışları doğrudan pekiştirme yoluyla değil, başkalarının davranışlarını gözlemleyip onları model alarak daha kalıcı ve etkili bir öğrenme süreci yaşadıklarını öne sürmektedir (Aliyev, 2013). Sosyal-bilişsel öğrenme kuramında pekiştirme, dolaylı ceza, anlamsal genelleme, dolaylı duygusallık, kurala dayalı öğrenme, karşılıklı belirleyicilik, sembolleştirme kapasitesi, öngörü kapasitesi, dolaylı öğrenme kapasitesi ve öz-düzenleme gibi birçok kavram yer almaktadır. Öz-yeterlik kavramı da bu kavramdan birisidir (Savi Çakar, 2017). Bandura öz-yeterlik kavramını ilk kez 1977’de “Self-Efficacy-Toward Unifying Theory Of Behavioral Change” adlı çalışmasında incelemiştir (Hazır Bıkmaz, 2004). Kurbanoglu (2004) öz-yeterliği, insanın davranışlarını etkileyen, kişinin bir işi başarıyla tamamlamak için sahip olduğu becerilere inancı olarak tanımlanmıştır. Literatürde öz-yeterlik kavramı ile bağdaştırılmış çok sayıda kavram bulunmaktadır. Mesleki öz yeterlik, internet öz yeterliği, psikolojik danışmanlık öz yeterliği, akademik öz yeterlik, duygusal öz yeterlik, politik öz yeterlik vb. kavramlardır (Kansu & Hızlı Sayar, 2018). Yapılan araştırmalarda farklı kavramlar ile ilişkilendirilen öz-yeterlik kavramın, ilişkilendirilen kavramların performansının bir belirleyici ve değerlendiricisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Salas & Cannon-Bowers, 2001). Bu kavramlar içerisinde empatik öz-yeterlik ve sosyal öz-yeterlik de bulunmaktadır.

Empati, bir kişinin kendi düşünce ve duygularını bir kenara bırakarak, karşındaki kişinin bakış açısını anlamaya çalışmasıdır. Bu, başkalarının hissettiği duyguları doğru bir şekilde algılamak ve onlara destek olmak anlamına gelir (Özbek, 2004; Ersoy & Köşger, 2016). Empatik öz-yeterlik ise kişinin başkalarının duygularını anlama ve deneyimleme kapasiteleri hakkında sahip olduğu yargıları (Alessandri vd., 2009), veya ihtiyaçları halinde, başkalarının duygularına duyarlı olmaları ve onların yetenekleri hakkındaki yargılarıdır (Caprara vd., 2010). Empatik öz-yeterlik kişinin başkalarının duygularını anlayabileceğini, paylaşabileceğini ve bu duyguları deneyimleyip uygun şekilde karşılayabileceğini ifade eder (Alessandri vd., 2009). Alan yazında empatik öz-yeterlik ile birbirine yakın olan ve sıkça karşılaştırılan empatik eğilim kavramı da bulunmaktadır. Empatik eğilim, bireyin başka insanları anlayabilme, onlarla empati kurabilme becerisini ifade ederken (Dökmen, 2012), empatik öz-yeterlik bu becerinin düşüklüğü veya yüksekliğini ifade eder.

Sosyal öz-yeterlik, kişinin kişilerarası ilişkileri kurmak veya sürdürmek için sosyal etkileşimlere girme yeteneği (Vatou vd., 2022), kişilerin günlük sosyal etkileşimlerini başarıyla gerçekleştirebileceği veya tamamlayabileceği beklentisidir (Bandura, 1978; Fan & Mak, 1998). Sosyal öz-yeterliği yüksek olan kişiler, çalıştığı kurumdaki kişilerle iyi ilişkiler kurmaya, geliştirmeye ve sürdürmeye yatkındır. Bu kişilerin iş arkadaşları ve sosyal çevreleri tarafından sevilme ve kabul edilme olasılıkları yüksektir. Aynı zamanda, çevrelerinden olumsuz tutum ve davranışlara maruz kalma

ihtimalleri daha düşüktür. Yaşadıkları herhangi bir sıkıntı veya sorunda çevrelerinden yardım alma olasılıkları yüksektir (Fan vd., 2012).

Empati, insan hayatında iki temel rol oynar. Bunlardan ilki, insanların başka insanların bakış açılarıyla olaylara yaklaşarak onların düşünce ve duygularını anlayabilme becerisidir. İkincisi ise, kişinin kendisini okuduğu kitap ya da izlediği sinema filmi gibi kurgusal malzemelerdeki karakterlerin yerine koyarak daha fazla sosyal etkinliklerde bulunma çabası göstermesidir (Leng vd., 2020). Sosyal öz-yeterliği yüksek olan kişilerin bu özelliği hayatlarında karşılaştıkları sorunları yapıcı ve ısrarlı bir şekilde çözüm üretmesine (Erözkan, 2014), olumlu yönde katkı sağlar (Kollerová vd., 2021). Bu bağlamda, bireyler başkalarının duygularını deneyimleyebilme ve sosyal etkileşimlerde bulunabilme becerilerinin, bireyin empati kurma ve sosyal etkileşimlere etkin şekilde katılma becerilerine katkıda bulunması beklenir. Bu duruma ek olarak birey bilişsel yönden empatik ve sosyal açıdan da donanımlı olabilir. Fakat bu sahip olduğu donanımın tutarlı empatik ve sosyal öz yeterliklere sahip olmayabilir (Di Giunta vd., 2010).

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin, hitap ettiği öğrenci profilinin öğretmende bıraktığı duygusal durum yoğunluğunun yanında, öğrencileri ve öğrenci velileriyle her zaman etkili bir iletişim kurarak onları anlamasının, empatinin ve sosyallığın işinin doğası gereği ön planda olmasından dolayı (Karakoyun, 2016), empatik ve sosyal öz-yeterlikleri diğer öğretmenlik branşlarına göre biraz daha önemlidir. Alan yazın incelendiğinde Yıldırım Keskin ve Berk Özcan'ın (2018) hemşirelik öğrencileriyle, Dağ'ın (2022) beden eğitimi dersi alan öğrencilerle, Özyürek vd., (2023) tarafından üniversite öğrencileriyle, Tuzcuoğlu vd., (2024) tarafından okul öncesi öğretmen adaylarıyla, Verrastro vd., (2021) tarafından gençlerle, Türkdogan ve Balkis'in (2024) öğretmen adaylarıyla yaptıkları empatik ve sosyal öz-yeterlikleri konu alan araştırmalar bulunmaktadır. Fakat alan yazında özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algıları ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda elde edilen sonuçların özel eğitim sınıf öğretmenleriyle ilgili yapılacak öz-yeterlik konulu araştırmalara yeni bir perspektif kazandıracağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda, özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarını incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algıları ne düzeydedir.
2. Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algıları cinsiyet, görev yaptığı okul/kademe/sınıf, medeni durum, yaş, eğitim verdiği

engel grubu, mesleki deneyim ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu kısımda, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli eski zamanlarda veya mevcut durumda bulunan bir durumu, olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan, genellikle büyük toplulukların incelenmeye değer özelliklerini tespit etmek düşüncesiyle yapılan betimsel araştırmalardır (Can, 2018; Karasar, 2018).

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 2023-2024 eğitim-öğretim döneminde Malatya ili merkez ilçelerinde yer alan özel eğitim ortaokulu, mesleki eğitim merkezi (meslek okulu), özel eğitim uygulama merkezi I, II. ve III. kademeler, ilkokulların ve ortaokulların içerisinde açılan özel eğitim sınıflarında çalışan özel eğitim sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme “basit (seçkisiz) örnekleme” yöntemiyle oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin, araştırmaya seçilmek için eşit olduğu örneklem belirleme yöntemine basit (seçkisiz) örnekleme yöntemi denir (Büyüköztürk vd., 2012). Örneklem alınacak öğretmen sayısını $n_0 = (t^2 \cdot x_{pq}) / d^2$ ve $n = n_0 / [1 + (n_0 - 1) / N]$ formülü ile hesaplanmıştır (Büyüköztürk vd., 2012). 197 öğretmenin yer aldığı evrende ilgili formüle göre %90 güven aralığında 115 öğretmeni, %95 güven aralığında 130 öğretmeni örnekleme almak yeterli olacaktır. Örneklem alırken amaç çok veri toplamak değil, geçerli ve tutarlı veri toplamaktır (Karasar, 2018). Araştırmacı tarafından il genelinde bulunan bütün özel eğitim okulları ve sınıfları ziyaret edilmiş ve ölçekler araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen bütün öğretmenlere dağıtılmıştır. Geri alınan 136 ölçekten 8 ölçek eksik ve yanlış doldurulduğu için analiz dışı bırakılmıştır ve 128 ölçek analize alınmıştır. Bu örnekleme yöntemiyle evrende bulunan 197 öğretmenden araştırmaya 128 özel eğitim sınıf öğretmeni dâhil edilmiştir.

Araştırmaya katılan özel eğitim sınıf öğretmenlerin cinsiyet, görev yaptığı okul/kademe/sınıf, medeni durum, yaş, eğitim verdiği engel grubu, mesleki deneyim ve öğrenim durumu göre oluşan sayısal veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenleri ile İlgili Sayısal Veriler

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	75	58,6
Erkek	53	41,4

Medeni	Evli	96	75
Durum	Bekâr	32	25
	30 yaş altı	43	33,6
Yaş	31-40 arası	62	48,4
	41-50 arası	23	18
	1-5 yıl arası	24	18,8
	6-10 yıl arası	36	28,1
Mesleki	11-15 yıl arası	36	28,1
Kıdem	15-20 yıl arası	17	13,3
	21 yıl ve üzeri	15	11,7
Öğrenim	Lisans	106	82,8
Durumu	Yüksek Lisans	22	17,2
	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik	35	27,3
Eğitim	Orta-Ağır Düzey Zihinsel Yetersizlik	47	36,7
Verdiği	Otizm	37	28,9
Engel Grubu	İşitme Engelliler	9	7
	ÖES(İlkokul)*	19	14,8
	ÖES(Ortaokul)**	14	10,9
	Özel Eğitim Ortaokulu	26	20,3
Görev	Mesleki Eğitim Merkezi	18	14,1
Yaptığı Okul/	ÖEUO I Kademe ***	19	14,8
Kademe/Sınıf	ÖEUO II Kademe****	14	10,9
	ÖEUO III Kademe*****	18	14,1
	Toplam	128	100

“Özel Eğitim Sınıfı (İlkokul)* Özel Eğitim Sınıfı (Ortaokul)** Özel Eğitim Uygulama Okulu I. Kademe

*** Özel Eğitim Uygulama Okulu II. Kademe**** Özel Eğitim Uygulama Okulu III. Kademe*****”

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan özel eğitim sınıf öğretmenlerinin, cinsiyet değişkenine göre 75’i (%58,6) kadın, 53’ü (%41,4) erkek, medeni durum değişkenine göre 96’sı (%75) evli, 32’si (%25) bekâr; yaş değişkenine göre 43’ü (%33,6) 30 yaş altı, 62’si (%48,4) 31-40 yaş arası, 23’ü (%18) 41-50 yaş arası (5 kişi 51-60 yaş aralığındadır, bu kişiler bir önceki yaş aralığına eklenmiştir); mesleki kıdem değişkenine göre 24’ü (%18,8) 1-5 yıl arası, 36’sı (%28,1) 6-10 yıl arası, 36’sı (%28,1) 11-15 yıl arası, 17’si (%13,3) 15-20 yıl arası, 15’i (%11,7) 21 yıl ve üzeri; öğrenim durumu değişkenine göre 106’sı (%82,8); lisans mezunu, 22’si (%17,2) yüksek lisans mezunu, eğitim verdiği engel grubu değişkenine göre 35’i (%27,3) hafif düzey zihinsel yetersizlik, 47’si (%36,7) orta-ağır düzey zihinsel yetersizlik, 37’si (%28,9) otizm, 9’u (%9) işitme engelliler alanında; görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkenine göre 19’u (%14,8) ÖES (İlkokul), 14’ü (%10,9) ÖES (Ortaokul), 26’sı (%20,3) özel eğitim ortaokulunda, 18’i (%14,1) mesleki eğitim merkezinde, 19’u (%14,8) ÖEUO I. Kademe, 14’ü (%10,9) ÖEUO II. Kademe, 18’i (%14,1) ÖEUO III. Kademe görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu ve Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu

Araştırmada kullanılmak için düzenlenen kişisel bilgi formunda özel eğitim sınıf öğretmenleriyle ilgili yedi değişken bulunmaktadır. Bu değişkenler, cinsiyet, görev yaptığı okul/kademe/sınıf, medeni durum, yaş, eğitim verdiği engel grubu, mesleki deneyim ve öğrenim durumu şeklindedir.

Algılanan empatik öz-yeterlik ve sosyal öz-yeterlik ölçeği

Di Giunta vd., (2010) tarafından geliştirilen, Türkçe dili için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını Akın ve Başören’in (2015) yaptığı Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik Ölçeği 11 madde, Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik (5 Madde) ve Algılanan Empatik Öz-Yeterlik (6 madde) olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı Algılanan Empatik Öz-Yeterlik alt boyutu için 0,78, Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik alt boyutu için 0,80’dir. Ölçek “1-Hiç Uygun Değil, 2-Uygun Değil, 3-Karasızım, 4-Uygun, 5-Tamamen Uygun” olmak üzere 5’li likert olarak hazırlanmıştır. Akın ve Başören (2015) ölçek değerlendirilmesinde, empatik öz-yeterlik boyutunda algılanan yüksek puanların, bireyin başkalarının ihtiyaç ve duygularına empatik bir şekilde yanıt verebileceğine dair algısını yansıttığını; sosyal öz-yeterlik boyutunda alınan yüksek puanların ise, bireyin kişilerarası ilişkileri başlatma ve yönetme konusunda kendine güvenini yansıttığını belirtmişlerdir. Bu araştırmada yapılan güvenilirlik analizinde ise cronbach alfa (iç tutarlık) katsayısı Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutu için 0,83, Sosyal Öz-Yeterlik boyutu için 0,84’tür.

Verilerin Analizi

Araştırmada, kişisel bilgi formunun birinci kısmında bulunan bağımsız değişkenler için betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. İstatistiksel işlemlere başlamadan önce Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinden elde edilen verilerin normalliğine bakılmıştır. Ölçeklerde yer alan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini değerlendirebilmek için verilerin “basıklık ve çarpıklık” değerlerine (Gürbüz & Şahin, 2017) bakılmıştır. Yapılan analizde Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutunun basıklık (kurtosis) değeri -0,266 çarpıklık (skewness) değeri 0,310, algılanan Sosyal Öz-Yeterlik boyutunun basıklık (kurtosis) değeri -0,373 çarpıklık (skewness) değeri -0,464’tür. “Basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında” olması, verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarında verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra, özel eğitim sınıf öğretmenlerinin ölçek maddelerine verdikleri yanıtların medeni durum, cinsiyet, öğrenim durumu değişkenlerinde anlamlı farklılık gösterip göstermediğini değerlendirebilmek için t testi; mesleki kıdem, yaş, eğitim

verilen engel grubu ve görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkenler arasındaki farklılıkları belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde varyansların homojenliği sağlandığı ($p = 0,314 > 0,05$) için ve varyans analizi sonrasında uygulanan çoklu karşılaştırma yöntemleri arasında en doğru ve güçlü testlerden biri olan Tukey testi tercih edildiğinden, gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey testi uygulanmıştır (Taşpınar, 2017; Ersöz ve Ersöz, 2019). Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik düzeylerini tespit etmek için aritmetik ortalama hesaplanırken kriter olarak belirlenen puan aralıkları şu şekildedir: 1-1.79 “Hiç Uygun Değil”, 1.8-2.59 “Uygun Değil”, 2.6-3.39 “Kararsızım”, 3.4-4.19 “Uygun”, 4.20-5 “Tamamen Uygun” şeklindedir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın alt amacı olan özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik düzeylerine yönelik aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeyleri

Boyut	N	$\bar{x}$	ss
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	128	4,14	,45
Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik		4,37	,51

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutunda $\bar{x}=4,14$ ortalama ile yükseğe yakın öz-yeterlik düzeyinde olduğu, Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik boyutunda $\bar{x}=4,37$ ortalama ile yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin farklı insanlarla empati kurabilme yeteneklerinin ve farklı insanlarla kişilerarası ilişki başlatma ve devam ettirme yeterliklerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *cinsiyet* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t testi sonucu Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Sonucu

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	Kadın	75	4,09	,43	-1,348	,18
	Erkek	53	4,20	,47		
Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik	Kadın	75	4,32	,51	-1,405	,16
	Erkek	53	4,45	,51		

$p>0,05$

Tablo 3 incelendiğinde, *cinsiyet* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ($t_{(128)} = -1,348$, $p > 0,05$) boyutunun ve Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik ($t_{(128)} = -1,405$, $p > 0,05$) boyutunun anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, *cinsiyet* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *medeni durum* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t testi sonucu Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine İlişkin t Testi Sonucu

Boyut	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	Evli	96	4,11	,44	-1,160	,24
	Bekâr	32	4,22	,48		
Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik	Evli	96	4,38	,50	,334	,73
	Bekâr	32	4,35	,56		

$p > 0,05$

Tablo 4 incelendiğinde, *medeni durum* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ($t_{(128)} = -1,160$, $p > 0,05$) boyutunda ve Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik ($t_{(128)} = ,334$, $p > 0,05$) boyutunda anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu durumda *medeni durum* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *yaş* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonucu Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Sonucu

Boyutlar	Yaş	N	$\bar{x}$	ss	Var. Kay.	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	30 yaş altı	43	4,22	,44	Gruplar Arası	,700	2	,350	1,707	,18
	31-40 arası	62	4,06	,43	Grup içi	25,619	125	,205		

	41-50 arası	23	4,20	,51	Toplam	26,319	127		
Algılanan	30								
Sosyal	yaş	43	4,38	,50	Gruplar	,889	2	,445	
Öz-	altı				Arası				
Yeterlik	31-40	62	4,30	,51	Grup	33,241	125	,266	1,672 ,19
	arası				İç				
	41-50	23	4,53	,54	Toplam	34,130	127		
	arası								

p>0,05

Tablo 5 incelendiğinde, *yaş* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutunda ($t_{(128)} = 1,707$, $p > 0,05$) ve Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik boyutunda ($t_{(128)} = -1,672$, $p > 0,05$) anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu durumda *yaş* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *mesleki kıdem* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonucu Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Sonucu

Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	$\bar{x}$	ss	Vary. Kayn.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Algılanan Empatik Öz- Yeterlik	1-1-5 yıl arası	24	4,22	,49	Gruplar Arası	,981	4	,245		
	2-6-10 yıl arası	36	4,18	,43	Grup İç	25,337	123	,206		
	3-11-15 yıl arası	36	4,00	,38	Toplam	26,319	127		1,191	,31
	4-15-20 yıl arası	17	4,14	,50						
	5-21 yıl ve üzeri	15	4,23	,54						
Algılanan Sosyal Öz- Yeterlik	1-1-5 yıl arası	24	4,48	,42	Gruplar Arası	2,041	4	,510		
	2-6-10 yıl arası	36	4,30	,58	Grup İç	32,088	123	,261		
	3-11-15 yıl arası	36	4,26	,49	Toplam	34,130	127		1,956	,105
	4-15-20 yıl arası	17	4,36	,57						
	5-21 yıl ve üzeri	15	4,65	,38						

p>0,05

Tablo 6 incelendiğinde, *mesleki kıdem* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutunda ($t_{(128)} = -1,191$, $p > 0,05$) ve Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik boyutunda ($t_{(128)} = -1,956$, $p > 0,05$) anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu durumda *mesleki kıdem* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *öğrenim durumu* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t testi sonucu Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Öğrenim Durumu Değişkenine İlişkin t Testi Sonucu

Boyut	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	Lisans	106	4,15	,46	,505	,61
		22	4,09	,42		
Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik	Yüksek Lisans	106	4,39	,49	,760	,44
		22	4,30	,63		

$p > 0,05$

Tablo 7 incelendiğinde, *öğrenim durumu* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ($t_{(128)} = ,505$, $p > 0,05$) boyutunda ve Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik ($t_{(128)} = ,760$, $p > 0,05$) boyutunda anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu durumda *öğrenim durumu* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *eğitim verilen engel grubu* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonucu Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Eğitim Verilen Engel Grubu Değişkenine İlişkin ANOVA Sonucu

Boyutlar	Eğitim Verilen Engel Grubu	N	$\bar{x}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	Hafif Düzey	35	4,09	,48	Gruplar Arası	,366	3	,122	,532	,62
	Orta-Ağır Düzey	47	4,21	,46	Grup içi	25,953	124	,209		
	Otizm	37	4,11	,38	Toplam	26,319	127			
	İşitme Engelliler	9	4,09	,57						

Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik	Hafif Düzey Zihinsel	35	4,32	,53	Gruplar Arası	,793	3	,264	,983	,40
	Orta-Ağır Düzey Zihinsel	47	4,45	,51	Grup içi	33,337	124	,269		
	Otizm	37	4,38	,45	Toplam	34,130	127			
	İşitme Engelliler	9	4,18	,72						

p>0,05

Tablo 8 incelendiğinde, *eğitim verilen engel grubu* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutunda ($t_{(128)} = ,532$, $p > 0,05$) ve Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik boyutunda ($t_{(128)} = ,983$, $p > 0,05$) anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu durumda *eğitim verilen engel grubu* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik algılarının *görev yaptığı okul/kademe/sınıf* değişkene göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonucu Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Algılanan Empatik ve Sosyal Öz-Yeterlik Düzeylerinin Görev Yaptığı Okul/Kademe/Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Sonucu

Boyutlar	Görev Yaptığı Okul/Kademe/ Sınıf	N	$\bar{x}$	ss	Vary. Kaynağı	Kar. Top.	sd	Kareler Ort.	F
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik	ÖES(İlkokul)	19	4,22	,48	Gruplar Arası	1,931	6	,322	1,597
	ÖES(Ortaokul)	14	4,33	,45	Grup içi	24,388	121	,202	
	Özel Eğitim Ortaokulu	26	4,05	,47	Toplam	26,319	127		
	Mesleki Eğitim Merkezi	18	3,91	,38					
	ÖEUO I, Kademe	19	4,18	,41					
	ÖEUO II, Kademe	14	4,14	,47					
	ÖEUO III, Kademe	18	4,22	,43					
	p= ,15								
Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik	ÖES(İlkokul)	19	4,62	,43	Gruplar Arası	3,503	6	,584	2,307
	ÖES(Ortaokul)	14	4,54	,35	Grup içi	30,627	121	,253	
	Özel Eğitim Ortaokulu	26	4,14	,55	Toplam	34,130	127		
	Mesleki Eğitim Merkezi	18	4,34	,51					

ÖEUO I, Kademe	19	4,27	,54
ÖEUO II, Kademe	14	4,31	,58
ÖEUO III, Kademe	18	4,51	,46

p= ,03* Tukey= 1-3, 1-5, 2-3, 3-7

*p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde, *görev yaptığı okul/kademe/sınıf* değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik ölçeğinin Algılanan Empatik Öz-Yeterlik boyutunun ($t_{(128)} = 1,597$, $p > 0,05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu durumda *görev yaptığı okul/kademe/sınıf* değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik öz-yeterlik algılarında anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Algılanan Sosyal Öz-Yeterlik boyutunun ise özel eğitim sınıf öğretmenlerinin algılarının *görev yaptığı okul/kademe/sınıf* değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(128)} = 2,307$, $p < 0,05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulabilmek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucunda anlamlı farklılığın özel eğitim sınıfı (ilkokul) ile özel eğitim ortaokulu ve özel eğitim uygulama okulu I. kademe arasında; özel eğitim sınıfı (ortaokul) ile özel eğitim ortaokulu arasında ve son olarak özel eğitim ortaokulu ile özel eğitim uygulama III. kademe arasında olduğu görülmüştür.

Anlamlı farklılığın değerlendirilebilmesi için aritmetik ortalamalar incelendiğinde; özel eğitim sınıfında (ilkokul) ($\bar{x}=4,62$) görev yapan öğretmenlerin, özel eğitim ortaokulu ($\bar{x}=4,14$) ile özel eğitim uygulama okulu I. kademe ($\bar{x}=4,27$) görev yapan öğretmenlere göre; özel eğitim sınıfında (ortaokul) ($\bar{x}=4,54$) görev yapan öğretmenlerin özel eğitim ortaokulunda ($\bar{x}=4,14$) görev yapan öğretmenlere göre; özel eğitim uygulama okulu III. kademe ($\bar{x}=4,51$) görev yapan öğretmenlerin özel eğitim ortaokulunda ($\bar{x}=4,14$) görev yapan öğretmenlere göre sosyal öz-yeterlikleri daha yüksektir, kendilerini daha fazla kişilerarası ilişkileri başlatma ve yönetme konularında yeterli gördükleri söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç ve Tartışma

Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin algılanan empatik ve sosyal öz-yeterlik düzeyleri ile algılanan empatik ve sosyal öz-yeterlik düzeylerinin değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için gerçekleştirilen bu araştırmada, özel eğitim sınıf öğretmenlerinin algılanan empatik öz-yeterliklerinin yükseğe yakın, algılanan sosyal öz-yeterliklerinin ise yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç özel eğitim sınıf öğretmenlerinin, algılanan empatik öz-yeterlik yönünden hem özel gereksinimli bireylerin aileleriyle hem de gün içerisinde zaman geçirdikleri

meslektaşlarıyla empati kurabildikleri şeklinde değerlendirilebilir. Algılanan sosyal öz-yeterlik yönünden ise özel eğitim sınıf öğretmenlerinin hem okul ortamında hem de okul dışı zamanlarda iletişim kurdukları kişilerle iletişim başlatıp, bu iletişimi başarılı bir şekilde yönettikleri söylenebilir. Dominguez ve Brown (2025) araştırmalarında sosyal öz-yeterliği yüksek olan bireylerin empati gücünün de yüksek olduğunu, Goroshit ve Meirav (2014) yaptıkları araştırmada duygusal öz-yeterliğin hem empati hem de öğretmen öz-yeterliğini arttırdığını, Luo vd., (2018) sosyal öz-yeterlik ile sosyal statü konularında yaptıkları araştırmalarında, Aparicio-Flores vd., (2020) öğretmen adayları çerçevesinde akademik öz-yeterlik ve empati üzerinde yaptıkları araştırmalarında hem empatik öz-yeterlikle hem de sosyal öz-yeterlikle incelenen farklı kavramların birbirlerini pozitif yönde etkilendiklerini bulmuşlardır. Calandri vd., (2021) ise yüksek empatiye sahip ergen bireylerin daha yüksek yalnızlık yaşadıklarını ve depresif belirtiler gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum örneklem ve ülke farklılığından kaynaklanabilir. Genel olarak bu araştırmalardan hareketle mevcut araştırma yönünde ve alan yazın doğrultusunda öğretmenlerin empatik öz-yeterlikleri ile sosyal öz-yeterliklerinin arasında doğrudan ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Katılımcıların (hemsirelik öğrencileri, üniversite öğrencileri) algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerini araştırdıkları araştırmada Yıldırım Keskin ve Berk Özcan (2018), Çinli ergen bireyler üzerinde araştırma yapan Yanhua vd., (2024), farklı ülkelerdeki bireylerin algılanan empatik ve sosyal öz-yeterlikleri üzerinde araştırma yapan Di Giunta vd., (2010) araştırma ile benzer sonuç bulurken; Özyürek vd., (2023) cinsiyet değişkeninde farklı sonuç bulmuşlardır. Farklı katılımcılarla ve farklı kavramlarla ilişkilendirilen sosyal öz-yeterliğin araştırıldığı araştırmalarda, cinsiyet değişkenine göre; Dönmez ve Kaçar (2015), Çubukçu ve Girmen (2007), Güdük (2022), Gülşen (2013) araştırma ile benzer sonuçlar bulurken Dönmez (2011), Savtekin (2023), Dönmez, (2010) ve Alemdağ (2013) farklı sonuçlar bulmuşlardır. Empatik öz-yeterliğe yakın bir kavram olan empatik eğilim kavramının araştırıldığı araştırmalarda Saygılı vd., (2015), Beyaz (2016), Fakazlı vd., (2021), Şahin (2023) cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulamazken, Bayram Sarıkaya ve Özdemir (2017), Karkaç (2013), Akbulut (2010) anlamlı farklılık bulmuşlar. Cinsiyet değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmasını Alemdağ (2013) toplum içerisindeki erkek bireylerin yanlış anlaşılma korkusu olmadan kendilerini rahat ifade edebildiklerinden dolayı kendilerinin daha girişken olduğuna bağlamaktadır. Dönmez (2010) bu durumu toplumumuzda, kız çocuklarına öz-yeterliklerini ve özgüvenlerini geliştirecek sorumlulukların az verilmesi, erkek çocukların ise sorumluluk ve görevlerle desteklenerek özgüvenlerinin artırılması ile açıklanmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliğin anlamlı farklılığı bulunan araştırmalarda seçilen örneklemün özelliği ön plana çıkmaktadır. Bu araştırmada erkek ve kadın öğretmenler, öğretmenlik mesleği için

aynı eğitimi aldıklarından, birbirine yakın bilgi birikimine sahip olduklarından dolayı cinsiyet değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterlikte anlamlı farklılık çıkmamış olabilir.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Karkaç'ın (2013) özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerle, Akbulut'un (2010) sınıf öğretmenlerle empatik eğilim üzerine yaptığı araştırmalarda, araştırma ile benzer sonuçlar bulmuşlardır. Bu sonuç evli ve bekar öğretmenlerin, algılanan empatik ve sosyal öz-yeterlik konularında kendilerini benzer şekilde yeterli gördükleri, başkalarıyla empati yapabildikleri ve herhangi bir kişilerarası ilişkide sohbeti başlatıp devam ettirebildiklerini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde, çalışmada elde edilen bulgulara benzer veya farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Yıldırım Keskin ve Berk Özcan (2018), Özyürek vd., (2023) yaş değişkenine göre araştırma ile benzer sonuca ulaşmışlardır. Dağ (2022) ile Verrastro vd., (2021) yaş değişkenine göre katılımcıların algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulmuşlardır. Dağ (2022) bu anlamlı farklılığı katılımcılardan yaşı büyük olanların algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinin farkında olduklarından dolayı bu yeterliklerine daha inançlı bir şekilde yaklaşabilecekleri düşündükleri şeklinde yorum getirmektedir. Verrastro vd., (2021) ise bu anlamlı farklılığı kültürel nedenlere bağlamaktadır. Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılığın çıkmamasının nedeni, öğretmenlerin öğretmen adayırken belli eğitim seviyesinin üstünde olmaları ile beraber birbirine benzer eğitim almalarından kaynaklanabilir. Farklı katılımcılarla ve farklı kavramlarla ilişkilendirilen sosyal öz-yeterliğin araştırıldığı araştırmalarda, yaş değişkenine katılımcıların sosyal öz-yeterlik algılarında Güdük (2022) araştırma ile benzer sonuçlar bulurken; Dönmez (2021), Savtekin (2023), Dönmez (2010) ve Alemdağ (2013) farklı sonuçlar elde etmişlerdir. Yaş değişkenine göre katılımcıların sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılığın olmasının nedenini Dönmez (2010) yaşı ilerlemesi ile bağlantılı olarak yaşam deneyimleri, karşılaşılan sorunların sayısı ve bu sorunlarla mücadele ederek elde edilen başarılar, bireylerin kendilerine olan güvenlerini artırır sonucuna, Savtekin (2023) Dönmez'e (2010) paralel olarak yaşı ilerlemesi ile bireylerin bilgi, mesleki tecrübe ve olgunluk seviyelerinin artmasından kaynaklandığına, Alemdağ (2013) ise yaşı küçük olan katılımcıların, tecrübe eksikliğine bağlamaktadır. Empatik öz-yeterlik kavramına yakın olan empatik eğilim kavramının araştıran, Karkaç (2013), Fakazlı vd., (2021) yaptıkları çalışmalarda araştırma ile benzer sonuçlar bulmuşlardır.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Empatik öz-yeterlik kavramına yakın olan empatik eğilim kavramının araştırıldığı, Karkaç (2013), Akbulut (2010) ve Şahin (2023) tarafından yapılan çalışmalarda araştırma ile benzer sonuçlar bulunmuştur. Sonuç olarak mesleki kıdem değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerine etki etmediği söylenebilir.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Empatik öz-yeterlik kavramına yakın olan empatik eğilim kavramının araştırıldığı, Akbulut (2010), Karkaç (2013) ve Şahin (2023) tarafından yapılan çalışmalarda araştırma ile benzer sonuçlar bulunmuştur. Anlamlı farklılığın bulunmamasının nedeni öğretmenlerin yüksek lisans eğitimlerindeki başarının mesleklerine yansımadığından dolayı olabilir. Sarıkaya Bayram ve Özdemir (2017) tarafından yapılan araştırma da ise farklı sonuç bulunmuştur. Sarıkaya Bayram ve Özdemir araştırmalarında otizmli çocuklarla çalışan ve ön lisans mezunu olan öğretmenlerin en yüksek empatik eğilimine, yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin ise en düşük empatik eğilimine sahip olduğu bulmuşlardır. Bu farklılığın nedeni araştırma yapılan örneklemin farklılığından kaynaklanabilir.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin eğitim verilen engel grubu değişkenine göre algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Anlamlı farklılığın bulunmamasının nedeni öğretmenlerin işlerine profesyonelce yaklaştığı, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde, meslek hayatlarında karşılaşılabilecekleri bütün engel türleri için eğitim aldıkları ve dolayısıyla engel grubu değişkeninin özel eğitimi sınıf öğretmenlerinin algılanan empatik ve algılanan sosyal öz-yeterliklerine etkisi bulunmadığı şeklinde düşünülebilir. Empatik öz-yeterlik kavramına yakın olan empatik eğilim kavramının araştıran, Karkaç'ın (2013), çalışmasında ise, farklı sonuç bulunmuştur. Bu farklılığın nedeni araştırma yapılan örneklemin farklılığından kaynaklanabilir.

Araştırmada özel eğitim sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkenine göre algılanan empatik öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Değişken çerçevesinde Bayat (2025) görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkenini de kullandığı ve özel eğitim sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlik kaynaklarını araştırdığı araştırmasında, görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkenine göre özel eğitim sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlik kaynaklarının Doğrudan Yaşantılar, Dolaylı Yaşantılar ve Sözel İkna boyutlarında anlamlı farklılık bulmazken, Fizyolojik Duygusal Durum boyutunda anlamlı farklılık bulmuştur. Bayat (2025) görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkenine göre bulduğu anlamlı farklılığın özel eğitim uygulama okulu II. kademe ile özel eğitim sınıfı (ortaokulu), özel eğitim ortaokulu, mesleki eğitim merkezi ve özel eğitim uygulama okulu I. kademe arasında olduğunu belirtmiştir. Mevcut araştırmada ise anlamlı farklılığın bulunmamasının nedeni görev yaptığı okul/kademe/sınıf değişkeninin özel eğitim sınıf öğretmenlerinin algılanan empatik öz-yeterliklerine etki etmediğinden kaynaklanabilir. Görev yaptığı

okul/kademe/sınıf değişkeni özel eğitim sınıf öğretmenlerinin algılanan sosyal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılığa neden olmuştur. Bu anlamlı farklılık özel eğitim sınıfı (ilkokul) ile özel eğitim ortaokulu ve özel eğitim uygulama okulu I. kademe arasında; özel eğitim sınıfı (ortaokul) ile özel eğitim ortaokulu arasında ve son olarak özel eğitim ortaokulu ile özel eğitim uygulama III. kademe arasındadır. Bu durumun nedeni ilkök, ortaokullarda açılan özel eğitim sınıflarında ve özel eğitim ortaokullarında eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin diğer okullarda eğitim gören öğrencilere göre bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özellikler bakımından daha iyi olmasının, öğretmenlere yansımından kaynaklanabilir. Bu değerlendirmelerin yanında görev yapılan okul/kademe/sınıf değişkeninde kısmi de olsa anlamlı farklılıkların bulunması, bu değişkenin özel eğitim sınıf öğretmenlerine yaşamlarına doğrudan veya dolaylı olarak etki ettiği söylenebilir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma için ele alınan değişkenler ile benzer sonuçlar bulan araştırmalar mevcutken, farklı sonuçlar bulan araştırmalarda bulunmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre araştırma ile benzer sonuçlar bulan araştırmalar mevcutken farklı sonuçlar farklı sonuçlar bulan araştırmalarda mevcuttur. Bu durum araştırılan farklı örneklem gruplarının öznel özelliklerinin benzeşmesinden veya farklılaşmasından kaynaklanmaktadır. Örnek olarak cinsiyet değişkeninde Yıldırım Keskin ve Berk Özcan (2018) mesleki anlamda farklı olan bir örnekleme, Yanhua vd., (2024) farklı kültürde yaşamış ve farklı yaş grubu olan örnekleme Di Giunta vd., (2010) tamamen farklı ülkelerde yaşayan bireyler üzerinde yaptığı araştırmada, araştırma ile benzer sonuçlar bulurken, Türkiye’de üniversite öğrenci ile üzerinde araştırma yapan Özyürek vd., (2023) araştırma ile farklı sonuçlar elde etmişlerdir. Bu olgu yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde cinsiyet değişkeninde araştırma ile farklı sonuç elde eden Özyürek vd., (2023), yaş değişkeninde benzer sonuç elde etmiştir. Bu durum daha önce belirtildiği gibi araştırılan farklı örneklem gruplarının öznel özelliklerinin benzeşmesinden veya farklılaşmasından kaynaklanmaktadır.

Öneriler

Araştırmacılara öneriler

- Bu çalışma özel eğitim sınıf öğretmenleri örnekleminde yapılmıştır. Başka öğretmen branşları içinde bu araştırmanın yapılması, öğretmenlerin genel olarak algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerini ortaya koyabilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir.
- Öğretmenlerin yaptıkları yüksek lisans eğitimlerinin etkililiği araştırılabilir.
- Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları farklı okullar ve eğitim kademelerine göre algıladıkları empatik ve sosyal öz-yeterlik düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla daha ayrıntılı bir araştırmalar yapılabilir.

Millî Eğitim Bakanlığına öneriler

- Özel olarak özel eğitim ortaokulları ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan öğretmenlerin, algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliklerini artırıcı çalışmalar yapılabilir.
- Özel eğitim sınıf öğretmenlerine yönelik sabır, iletişim, sosyal etkileşim vb. konularda uygulamalı ve sürekli hizmet içi eğitim verilebilir.
- Özel eğitim sınıf öğretmenlerine empati ve sosyal yeterliği yüksek öğretmenler tarafından deneyimlerin paylaşılacağı mentörlük sistemi kurulabilir.
- Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin empatik ve sosyal öz-yeterlik düzeyleri belirli aralıklarla değerlendirilebilir, izlenebilir ve gerektiğinde bireysel destek sağlanabilir.

Etik Onay

Bu araştırma için “Malatya Turgut Özal Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Etik Kurulu’nun” 2023/20 sayılı oturum ve 2 nolu kararı ile etik izin alınmıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarın beyan etmek istediği herhangi bir çıkar çatışması durumu bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akbulut, E. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri* (Tez No. 273077) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Akın, A., & Başören, M. (2015). Algılanan empatik öz-yeterlik ve sosyal öz-yeterlik ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4(2), 603-610. <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.1082000235>
- Alemdağ, S. (2013). *Öğretmen adaylarında fiziksel aktiviteye katılım, sosyal görünüş kaygısı ve sosyal öz-yeterlik ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 344496) [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Alessandri, G., Caprara, G. V., Eisenberg, N., & Steca, P. (2009). Reciprocal relations among self-efficacy beliefs and prosociality across time. *Journal of Personality*, 77(4), 1229-1259. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00580.x>
- Aliyev, A. (2013). Sosyal bilişsel öğrenme. Ş. Işık Terzi (Ed.), *Eğitim psikolojisi*, (ss. 407-426) içinde. Pegem Akademi.
- Aparicio-Flores, M. P., Esteve-Faubel, J. M., Esteve-Faubel, R. P. & Álvarez-Teruel, J. D. (2020). High academic self-efficacy and dispositional empathy in future teachers. *Sustainability*, 12(17), 1-16. <https://doi.org/10.3390/su12176728>

- Bandura, A. (1978). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 1(4), 139-161.
- Bayat, S. (2025). Özel eğitim sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlik kaynaklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 1297-1322. <https://doi.org/10.51460/baebd.1590283>
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (14), 198-210.
- Bayram Sarıkaya, B. B., & Özdemir, S. (2017). Otizmlı çocuklarla çalışan öğretmenlerin işe adanmışlık, çocuk sevmeye ve empati eğilimleri arasındaki ilişki. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(2), 27-48.
- Beyaz, Ö. (2016). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının empatik eğilim beceri düzeylerinin incelenmesi: Anadolu Üniversitesi örneği* (Tez No. 440356) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Calandri, E., Graziano, F. Cattelino, E. & Testa, S. (2021). Depressive symptoms and loneliness in early adolescence: The role of empathy and emotional self-efficacy. *Journal of Early Adolescence*. Vol. 41(3) 369–393. <https://doi.org/10.1177/027243162091915>
- Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Caprara, G.V., Alessandri, G., Giunta, L. D., Panerai, L., & Eisenberg, N. (2010). The contribution of agreeableness and self-efficacy beliefs to prosociality. *European Journal of Personality*. 24, 36-55. <https://doi.org/10.1002/per.739>
- Çubukçu, Z., & Girmen, P. (2007). Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 1-18.
- Dağ, M. (2022). *Temel ve savaş beden eğitimi dersi alan öğrencilerin spora katılım motivasyonları ile algılanan empatik ve sosyal öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi* (Tez No: 721555) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi-Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Di Giunta, L., Eisenberg, N., Kupfer, A., Steca, P., Tramontano, C., & Caprara, G. V. (2010). Assessing perceived empathic and social self-efficacy across countries. *European Journal of Psychological Assessment*, 26(2), 77-86. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000012>
- Di Giunta, L., Eisenberg, N., Kupfer, A., Steca, P., Tramontano, C., & Caprara, G. V. (2010). Assessing perceived empathic and social self-efficacy across countries. *European Journal of Psychological Assessment*, 26(2), 77–86. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000012>
- Dominguez, M. G. & Brown, L. D. (2025). Exploring pathways to recovery and psychological well-being: examining the role of empathic and social self-efficacy, social support and social isolation. *Front. Psychol.* 16. 10.3389/fpsyg.2025.1552827.
- Dökmen, Ü. (2012). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati* (48. Baskı). Remzi Kitapevi.

- Dönmez, K. H. & Kaçar, F. (2015). Giresun üniversitesi beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sosyal öz-yeterlik ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(2), 537-546. <https://doi.org/10.24289/ijsser.106449>
- Dönmez, K. H. (2010). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin (1., 2., 3., ve 4. Sınıf) sosyal öz-yeterlikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 279665) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Dönmez, K. H. (2011). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin sosyal öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(4), 33-45.
- Erözkan, A. (2014). Analysis of social problem solving and social self-efficacy in prospective teachers. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 14(2), 447-455.
- Ersoy, E. G., & Köşger, F. (2016). Empati: Tanımı ve önemi. *Osmangazi Tıp Dergisi*. 38(2), 9-17.
- Ersöz, F. & Ersöz, T. (2019). *Spss ile istatistiksel veri analizi istatistik – uygulama – parametrik ve parametrik olmayan testler*. Seçkin Yayıncılık.
- Fakazlı, A. E., İlhan, E. L., & Yarayan, Y. E. (2021). Engelli bireyler ile çalışma değişkeni bakımından spor öğretmenlerinde empatik eğilim. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 26(2), 235-246.
- Fan, C., & Mak, A. S. (1998). Measuring social self-efficacy in a culturally diverse student population. *Social Behavior and Personality*. 26(2), 131-144. <https://doi.org/10.2224/sbp.1998.26.2.131>
- Fan, J., Litchfield, R. C., Islam, S., Weiner, B., Alexander, M., Liu, C., & Kulviwat, S. (2012). Workplace social self-efficacy: Concept, measure, and initial validity evidence. *Journal of Career Assessment*, 21, 91-110. <https://doi.org/10.1177/1069072712454702>
- Girgin, G., & Baysal, A. (2005). Tükenmişlik sendromuna bir örnek: Zihinsel engelli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyi. *TSK Korumucu Hekimlik Bülteni*, 4(4), 172-187.
- Goroshit, M. & Hen, M. (2014). Does emotional self-efficacy predict teachers' self-efficacy and empathy?. *Journal of Education and Training Studies*. 2(3), 26-32. <https://doi.org/10.11114/jets.v2i3.359>
- Gözüm, S. & Bağ, B. (1998). Etkin sağlık eğitiminde sosyal bilişsel öğrenme kuramının kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 1(2), 32-43.
- Güdük, E. (2022). *Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ile sosyal öz-yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 720285) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Gülşen, M. (2013). *Sosyal öz-yeterlik ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 327555) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

- Hazır Bıkmaz, F. (2004). Öz yeterlik inançları. Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Ed.), *Eğitimde bireysel farklılıklar* (s. 289-306) içinde. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kansu, A. F. & Hızlı Sayar, G. (2018). Öz-yeterlik, yaşam anlamı ve yaşam bağlılığı kavramları üzerine bir inceleme. *Etkileşim* (1), 78-89. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2018.1.11>
- Karakoyun, F. (2016). Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 362-367.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Akademi Yayıncılık.
- Karkaç, N. N. (2013). *Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin çalıştıkları engel türüne ve bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Tez No. 349985) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kollerová, L., Soukup, P., Strohmeier, D., & Caravita, S.C.S. (2021). Teachers' active responses to bullying: Does the school collegial climate make a difference?. *European Journal of Developmental Psychology*. 18(6), 912-927. <https://doi.org/10.1080/17405629.2020.1865145>
- Kurbanoğlu, S.S. (2004). Öz-yeterlik inanç ve bilgi profesyonelleri için önemi. *Bilgi Dünyası*. 5(2), 137-152. <https://doi.org/10.15612/BD.2004.484>
- Leng, J., Guo, Q., Ma, B., Zhang, S., & Sun, P. (2020). Bridging personality and online prosocial behavior: The roles of empathy, moral identity, and social self-efficacy. *Front Psychol*. 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.575053>
- Luo, Y., Permzadian, V., Fan, J. & Meng, H. (2021). Employees' social self-efficacy and work outcomes: Testing the mediating role of social status. *Journal of Career Assessment*. 27(4), 1-14. <https://doi.org/10.1177/106907271879540>.
- Özbek, M. F. (2004). Toplumsal yaşamda empati. *Akademik Bakış*. 1, 1-16.
- Özyürek, A., Yaşar, S., Dönmez, E., Kızılböğâ, G., & Cengiz, M.S. (2023). Üniversite öğrencilerinin mizah duygusu ile empatik ve sosyal öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 13(2), 396-409.
- Salas, E. & Cannon-Bowers, J. A. (2001). The science of training :A decade of progress. *Annual Review of Psychology* 52(1), 471-99. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.471>
- Savi Çakar, F. (2017). Sosyal bilişsel öğrenme kuramı. B. Gündüz ve B. Çapri (Ed.), *Eğitim psikolojisi* (s. 282-304) içinde. Karahan Kitapevi.
- Savtekin, G. N. (2023). *Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sosyal öz yeterlikleri ile liderlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 808015) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Saygılı, G., Kırıkaş, H., & Gülsoy, H. T. (2015). Bazı değişkenlere göre öğretmenlerin empatik eğilim düzeyleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 4(1), 73-82.

- Şahin, U. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, iletişim becerileri ve empatik eğilimleri* (Tez No. 801448) [Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi-Amasya]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Taşpınar, M. (2017). *Sosyal bilimlerle SPSS uygulamalı nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Teke, A. & Özkılıç, R. (2016). Eğitim amaçlı öz-yeterlik ve internet öz-yeterliği. İçinde, E. Yılmaz, M. Çalışkan & S. A. Sulak (Ed.), *Eğitim bilimlerinden yansımalar* (s.173-188) içinde. Çizgi Kitabevi.
- Tuzcuoğlu, N., Öcal Dörterler, S. & Aslan, N. (2024). Okul öncesi öğretmen adaylarının 21. yy. öğrenen becerileri kullanımı ile algılanan empatik ve sosyal öz-yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 60, 952-974. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1366639>
- Türkdoğan, S.C., & Balkıs, M. (2024). Öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının yordanmasında karanlık dörtlü kişilik özelliklerinin ve algılanan empatik ve sosyal öz-yeterliğin rolü, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 61, 316-334. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1404171>
- Vatou, A., Gregoriadis, A., Tsigilis, N., & Grammatikopoulos, V. (2022). Teachers' social self-efficacy: Development and validation of a new scale. *Cogent Education*. 9(1), 1-19. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2022.2093492>
- Verrastro, V., Albanese, C. A., Ritella, G., Gugliandolo, M. C., & Cuzzocrea, F. (2021). Empathy, social self-efficacy, problematic internet use, and problematic online gaming between early and late adolescence. *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 24, (12), 806-814. <https://doi.org/10.1089/cyber.2021.0042>
- Yanhua Z., Jiahui N., Yuguo W. & Ping W. (2024) Assessment of the psychometric properties of the perceived empathic and social self-efficacy scale in chinese adolescents, *Psychology Research and Behavior Management*, 3677-3688, <https://doi.org/10.2147/PRBM.S484649>
- Yıldırım Keskin, A., & Berk Özcan, Ç. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin özgeciliği, empatik ve sosyal öz yeterlilik eğilim düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 10(2), 122-129.

Extended Abstract

Due to the intensity of the emotional state left by the student profile addressed by special education teachers, their perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy are slightly more important than other teaching branches. When the literature is examined, there are studies conducted by Yıldırım Keskin and Berk Özcan (2018) with nursing students, Dağ (2022) with students taking physical education courses, Özyürek et al, (2023) with university students, Tuzcuoğlu et al, (2024) with pre-school teacher candidates, and Türkdoğan and Balkıs (2024) with teacher candidates. However, there is no research on perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy of teachers or special education teachers in the literature. Based on these considerations, it was necessary to examine the perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy of special education teachers.

The general aim of this study is to examine the perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy of special education teachers. Within the framework of this general purpose, it was aimed to determine whether the perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy levels of special education teachers differ significantly according to the variables of gender, marital status, age, professional experience, educational status, type of disability and school / grade / class. In line with the main and sub-objectives of the study, answers to the following questions were sought.

1. What is the level of perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy of special education teachers?

2. Do the perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy levels of special education teachers differ significantly according to the variables of gender, marital status, age, professional seniority, educational status, type of disability, school/grade/classroom?

In the study, the survey model, one of the quantitative research methods, was used. The population of the research consists of special education teachers working in special education classes opened in special education secondary schools, vocational education centres, special education application centres I, II and III levels, primary schools and secondary schools in the central districts of Malatya province. The sample of the study was formed by 'simple random sampling' method. With this sampling method, 128 special education teachers were included in the study out of 197 teachers in the population. In the study, 'Personal Information Form' was used as a data collection tool to determine the personal characteristics of the special education teachers participating in the study, the type of disability and the school/grade/classroom in which they work, and 'Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy Scale' was used to determine the perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy of special education teachers. In this study, descriptive statistical calculations were made for the independent variables in the personal information form, which is the first part of the scale, while evaluating the data obtained. Before starting the statistical procedures, the normality of the data obtained from the perceived empathic self-efficacy and social self-efficacy scale was checked.

It is seen that special education teachers have high self-efficacy with a mean of $\bar{x}=4.14$ in the 'Perceived Empathic Self-Efficacy' sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale, and high self-efficacy with a mean of $\bar{x}=4.37$ in the 'Perceived Social Self-Efficacy' sub-dimension. It is seen that the Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension and the Perceived Social Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of special education teachers do not differ significantly according to the gender variable. It is seen that the Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension and the Perceived Social Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived

Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of special education teachers do not differ significantly according to the marital status variable. Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension and Perceived Social Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of special education teachers do not differ significantly according to the age variable. Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension and Perceived Social Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of special education teachers do not differ significantly according to the professional seniority variable. It is seen that the Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension and the Perceived Social Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of the special education teachers do not differ significantly according to the educational status variable. Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension and Perceived Social Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of special education teachers do not differ significantly according to the type of disability for which education is given. Perceived Empathic Self-Efficacy sub-dimension of the Perceived Empathic Self-Efficacy and Social Self-Efficacy scale of special education teachers does not differ significantly according to the school/grade/class variable.

Perceived empathic self-efficacy and perceived social self-efficacy of special education classroom teachers were found to be close to high and high, respectively. When the results of the research were analysed within the framework of variables; no significant difference was found in the perceptions of perceived empathic self-efficacy and perceived social self-efficacy of special education classroom teachers in the variables of gender, marital status, age, professional seniority, educational status, disability group educated. While there was no significant difference in perceived empathic self-efficacy in the school/grade/class variable in which special education classroom teachers worked, a significant difference was found in perceived social self-efficacy.